

## **Guia docent de l'assignatura "Malalties neurodegeneratives i demències" 2011/2012**

Codi: 101711  
Crèdits ECTS: 9

| Titulació         | Pla                      | Tipus | Curs | Semestre |
|-------------------|--------------------------|-------|------|----------|
| 2500893 Logopèdia | 828 Graduat en Logopèdia | OB    | 3    | 2        |

### **Contacte**

Nom : Judit Raventós Olivella  
Email : Judit.Raventos@uab.cat

### **Utilització d'idiomes**

Llengua vehicular majoritària: català (cat)  
Algun grup íntegre en anglès: No  
Algun grup íntegre en català: Sí  
Algun grup íntegre en espanyol: No

### **Prerequisits**

Es recomana haver cursat l'assignatura de segon curs "Neurologia del Llenguatge"

### **Objectius i contextualització**

El temari estudia les principals malalties neurodegeneratives que determinen trastorns cognitius i del llenguatge tant en la població infantil com en l'edat adulta, i prepara els alumnes per a l'estudi sistemàtic de la patologia del llenguatge i els trastorns neuropsicològics acompanyants originats per aquestes malalties, introduint-los en les tècniques específiques de rehabilitació. En d'altres assignatures del Grau s'aprofundeix en aspectes específics de la rehabilitació de trastorns de llenguatge, la parla i la deglució: Neurologia del Llenguatge (101710), Disfàgia i trastorns relacionats (101712), Innovació tecnològica aplicada (101694), Pràcticum III (101696).

En acabar l'assignatura es pretén que l'alumne/a sigui capaç d'identificar les principals característiques de les malalties neurodegeneratives que poden cursar amb problemes del llenguatge, així com d'avaluar aquests trastorns i de plantejar-ne una intervenció adequada. També haurà de ser conscient de les implicacions familiars i socials d'aquest tipus de trastorns i de la necessitat d'un abordatge multidisciplinar.

### **Competències i resultats d'aprenentatge**

**1431:E06 - Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.**

1431:E06.01 - Utilitzar les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic, i per emetre'n un pronòstic d'evolució.

**1431:E13 - Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.**

1431:E13.01 - Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).

**1431:E14 - Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.**

1431:E14.05 - Identificar els principals articles del codi deontològic de la professió de logopeda i analitzar-ne les implicacions.

1431:E14.06 - Actuar de manera ètica en els casos de pacients observats en les sessions pràctiques, així com en la interacció amb els familiars dels pacients.

**1431:T06 - Dissenyar i gestionar projectes.**

1431:T06.00 - Dissenyar i gestionar projectes.

**1431:T08 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.**

1431:T08.00 - Utilitzar les tecnologies de la comunicació i la informació.

**1431:T13 - Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.**

1431:T13.00 - Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.

## Continguts

1. Introducció a l'estudi de les malalties neurodegeneratives.
  - 1.1. Concepte de pèrdua progressiva irreversible.
  - 1.2. Classificació clínica de malalties neurodegeneratives.
  - 1.3. Cas particular de les demències.
  - 1.4. Classificació de les repercussions cognitives
2. Perspectiva històrica i evolutiva.
3. Conceptes clínics bàsics relacionats amb malalties degeneratives
  - 3.1. Concepte d'envelliment.
  - 3.2. Complicacions físiques.
  - 3.3. Importància i repercussió de la manca de comunicació.
4. Conceptes neurològics.
  - 4.1. Síndromes hipocinètics - I. Malaltia de Parkinson
  - 4.2. Síndromes hipocinètics -II. Altres parkinsonismes
  - 4.3. Síndromes hiperkinètics - I. Tremolor, mioclònies, tics
  - 4.4. Síndromes hiperkinètics -II. Distonia, Corea, discinèsies tardanes.
  - 4.5. Demències degeneratives -I. Malaltia d'Alzheimer. Demència cossos de Lewy.
  - 4.6. Demències degeneratives - II. Malaltia de prions. Degeneració fonto-temporal. Demència vascular.
  - 4.7. Esclerosi lateral amiotròfica.
  - 4.8. Esclerosi múltiple.
5. Conceptes neuropediàtrics
  - 5.1. Malalties neurodegeneratives infantils. Errors congènits del metabolisme. Malalties mitocondrials. Trastorns congènits de les glucoproteïnes. Encefalopaties progressives sense anomalia metabòlica coneguda
  - 5.2. Síndromes genètiques i cromosòmiques: Síndrome de Rett. Síndrome de Down. Síndrome de Williams. Síndrome de Prader-Willi. Síndrome X fràgil
  - 5.3. Epilèpsia - Afàsia adquirida

6. La reorganització de les funcions cerebrals.
  - 6.1. El pacient amb una lesió cerebral progressiva.
  - 6.2. Trastorns derivats d'una malaltia neurodegenerativa: trastorns cognitius, llenguatge, atenció, executius, funció motora.
  - 6.3. Relació d'aquests trastorns amb la comunicació.
  - 6.4. Nivells d'intervenció: Dèficit, discapacitat i minusvàlua.
  - 6.5. Agressivitat del pacient en relació amb el dèficit.
  - 6.6. L'equip interdisciplinar en el procés de rehabilitació.
7. Intervenció logopèdica en els trastorns del llenguatge de les malalties neurodegeneratives
  - 7.1. Conceptes bàsics: Nivells d'intervenció. Fases de la intervenció. Exploració i diagnòstic. Pla terapèutic. Objectius terapèutics. Abordatge multidisciplinar.
8. Avaluació i intervenció neurologopèdica
  - 8.1. Avaluació i intervenció en el llenguatge.
  - 8.2. Avaluació i intervenció cognitiva.
  - 8.3. Intervenció i estratègies per la pèrdua de memòria.
  - 8.4. Intervenció en funcions executives.
  - 8.5. Intervenció en la deglució.
  - 8.6. Eficàcia i seguiment.
  - 8.7. Eines de tolerància a la frustració - pacient i entorn.
  - 8.8. Eines d'acceptació de pèrdua progressiva, i adaptació successiva.
  - 8.9. Aplicació pràctica de l'atenció multidisciplinar
9. Intervenció sociofamiliar
  - 9.1. Intervenció a l'entorn familiar: abordatge de la pèrdua, canvi en els rols, adaptacions familiars i recomanacions als principals cuidadors.
  - 9.2. Intervenció en l'entorn menys immediat.
  - 9.3. Intervenció social des del punt de vista econòmic.
  - 9.4. Adaptació: Diferents fases. Diferents abordatges.
  - 9.5. Concepte dependència. Manteniment de la socialització.

## Metodologia

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric i un mòdul pràctic amb sessions de casos clínics.

Les activitats formatives representen un 40% de teoria i un 60% de pràctica. La pràctica consta de la presentació de casos clínics, tan en sessions teòriques, on l'alumnat treballa els continguts de l'assignatura a partir del cas, com a partir de l'observació directa de casos del dispensari de l'EPL de l'Hospital de Sant Pau.

## Activitats formatives

| Activitat                                                                           | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-------|------|---------------------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                             |       |      |                                                                     |
| Observació directa de sessions logopèdiques                                         | 30    | 1.2  | 1431:E06.01 , 1431:E14.05 , 1431:E14.06 , 1431:T13.00               |
| Sessions teòriques amb suport TIC                                                   | 30    | 1.2  | 1431:E06.01 , 1431:E13.01 , 1431:T06.00                             |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                          |       |      |                                                                     |
| Anàlisi de casos pràctics                                                           | 24    | 0.96 | 1431:E13.01 , 1431:E14.05 , 1431:E14.06                             |
| Discussió de les sessions de pràctica clínica                                       | 24    | 0.96 | 1431:E06.01 , 1431:T13.00 , 1431:E14.05 , 1431:E14.06 , 1431:T06.00 |
| Pràctiques amb material multimèdia                                                  | 15    | 0.6  | 1431:E06.01 , 1431:T08.00 , 1431:E13.01                             |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                             |       |      |                                                                     |
| Consultes bibliogràfiques i documentals                                             | 16    | 0.64 | 1431:E06.01 , 1431:E13.01 , 1431:T08.00                             |
| Entrenament amb programes informàtics basats en tutorials preparats pels professors | 16    | 0.64 | 1431:E06.01 , 1431:T08.00 , 1431:E13.01                             |
| Lectura comprensiva de materials                                                    | 25    | 1.0  |                                                                     |
| Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals                                 | 15    | 0.6  | 1431:E06.01 , 1431:E13.01 , 1431:T06.00                             |
| Realització de treballs                                                             | 30    | 1.2  | 1431:E06.01 , 1431:T06.00 , 1431:T08.00 , 1431:E13.01               |

## Avaluació

### Avaluació continuada

Implica la realització d'avaluacions orals teòrico-pràctiques al llarg del semestre i la presentació d'informes relatius a les classes pràctiques.

### Qualificació final

S'obtindrà del promig entre les avaluacions orals continuades durant el trimestre i les avaluacions de les classes pràctiques.

Per tal de poder ser avaluat, l'alumne/a ha de tenir les avaluacions orals i l'avaluació de les classes pràctiques.

L'assistència a les classes pràctiques haurà de ser com a mínim del 80 %. Un percentatge inferior implica una qualificació final de NO PRESENTAT a la totalitat de l'assignatura.

Si és necessària una reavaluació, l'alumne/a haurà de repetir les evidències d'aprenentatge suspeses.

## Activitats d'avaluació

| Activitat                                      | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                          |
|------------------------------------------------|-----|-------|------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Activitat en grup de les sessions clíniques    | 20  | 0     | 0.0  | 1431:E06.01 , 1431:E14.05 , 1431:T13.00 , 1431:E14.06                             |
| Activitats relacionades amb els casos pràctics | 20  | 0     | 0.0  | 1431:E06.01 , 1431:E14.05 , 1431:T06.00 , 1431:T08.00 , 1431:E14.06 , 1431:T13.00 |
| Presentació oral 1                             | 20  | 0     | 0.0  | 1431:E06.01 , 1431:E13.01                                                         |
| Presentació oral 2                             | 20  | 0     | 0.0  | 1431:E06.01 , 1431:E13.01                                                         |
| Presentació oral 3                             | 20  | 0     | 0.0  | 1431:E06.01 , 1431:E13.01                                                         |

## Bibliografia

"Cuidar en casa a personas mayores con dependencia", Àrea de benestar Social. Diputació de Barcelona.

"Fundamentos de neurolingüística". A.R. Luria. Ed. Toray-mason.

"Trastornos del equilibrio. Un abordaje multidisciplinario". R. Ramírez Camacho. Ed. McGraw-Hill. Interamericana.

"Neurología infantil". I. Pascual-Castroviejo. Editorial Científico-médica.

"Demencias: investigación, diagnóstico y tratamiento. M.F. Weiner, A.M. Lipton. Masson, 2005.

"Manual del cuidador de enfermos de Alzheimer". VVAA. Ed. Mad, SL. 2005.

"Aspectos sociales y familiares de los pacientes con demencia". 2a edición. F. Bermejo Pareja. Ed. Díaz de Santos, 2004.

"Enfermedad de Alzheimer y otras demencias". VVAA. Ed. Médica Panamericana, 2006.

"Neurología de la Conducta y Neuropsicología". J. Peña-Casanova. Ed. Médica Panamericana, 2007.

"Las demencias y la enfermedad de Alzheimer: una aproximación práctica e interdisciplinar". Deví Bastida, J., Deus Yela, J. Ed. ISEP, 2004.